

بررسی میزان فراوانی و علل مرگ و میر نوزادان و کودکان کمتر از ۵ سال در منطقه بندپی شرقی و غربی و پایش کتاب و کلاگر محله بابل از سال ۱۳۶۷ تا ۱۳۷۶

دکتر فخر السادات شریفی
دانشگاه علوم پزشکی بابل

سال دوازدهم - دوره جدید - شماره ۲۰ - صفحه ۳۲

مجله پژوهش‌های کودکان ایران

علتهای مرگ و میر در سه رده سنی متفاوت در منطقه بندپی شرقی و غربی پایین کتاب و کلاگر محله شهرستان بابل می‌باشد.

مواد و روشها

روش مطالعه در این تحقیق سرشماری بوده است. ۵۳۰۵ کودک زیر ۵ سال بررسی شدند. نوع مطالعه توصیفی و جامعه مورد بررسی در این پژوهش تمامی کودکان زیر ۵ سال در منطقه بندپی شرقی و غربی پایین کتاب، کلاگر محله بابل بوده است.

برای این منظور ابتدا پرسشنامه‌های براساس اهداف از پیش تعیین شده پژوهش، برای هرخانه بهداشت جهت استخراج اطلاعات برای مدت ۱۰ سال (۱۳۶۷ تا ۱۳۷۶) تهیه شد که شامل سن حاملگی، سن کودک، فاصله تولد نسبت فامیلی والدین، میزان تحصیلات والدین و رتبه تولد بود.

یافته‌ها

در این بررسی جمعا ۵۳۰۵ کودک زیر ۵ سال به سه رده سنی نوزادی (سن کمتر از ۲۸ روز)، یک ساله (۱ تا ۱۲ ماهه) و خردسالی (۱ تا ۵ ساله) بررسی شدند. نتایج بررسی در جناول ۱ تا ۶ نشان داده شده است.

بحث و تفسیر

در این بررسی بیشترین میزان مرگ‌ومیر در کودکان زیر ۵ سال مربوط به سن نوزادی (۵۲/۸٪) و به ترتیب سن ۱ تا ۱۲ ماهه (۲۷/۸٪) و ۱ تا ۵ سال (۱۹/۴٪) می‌باشد. مثل اکثر نقاط جهان در اینجا هم بیشترین میزان مرگ و میر زیر ۵ سال مربوط به دوره نوزادی است و این یافته‌ها گویای این واقعیت است که علیرغم توجه شایان به وضعیت بهداشتی و درمانی، هنوز هم نوزادان آسیب‌پذیرترین گروه سنی اطفال می‌باشند.

در این بررسی، متوسط میزان مرگ‌ومیر در طول ۱۰ سال، ۴ در هزار بوده و این قابل مقایسه با کشورهای فنلاند و سوئد است که در سال ۱۹۹۴ معادل ۴ در هزار گزارش شده است و به مراتب مطلوب تر از میزان مرگ و میر این گروه سنی در کل ایران است که در سال ۱۳۷۵ معادل ۳۳ در هزار گزارش شد. شاید این امر به دلیل وضعیت مطلوب بهداشت و درمان و تغذیه مناسب با توجه به شرایط آب و هوایی منطقه باشد.

طبق جدول ۱ میزان مرگ‌ومیر نوزادی در ایران در حال حاضر ۲۶ در هزار است در حالیکه میانگین آن در بررسی حاضر، در مدت ۱۰ سال، ۱۰/۷ در هزار بوده است

خلاصه

با توجه به آسیب‌پذیری کودکان زیر ۵ سال، میزان مرگ‌ومیر در این گروه سنی، از مهمترین شاخصهای سازمان جهانی بهداشت می‌باشد. در مطالعه حاضر، میزان فراوانی و علل مرگ‌ومیر کودکان کمتر از ۵ سال در منطقه بندپی شرقی و غربی، پایین کتاب و کلاگر محله در سالهای ۱۳۶۷ تا ۱۳۷۶ بررسی شده است.

نمونه گیری به صورت سرشماری از نوع توصیفی می‌باشد. اطلاعات با استفاده از پرسشنامه و با مراجعه مستقیم به خانه‌های بهداشت بدست آمد. میانگین کل مرگ‌ومیر نوزادان و کودکان کمتر از ۵ سال در مدت ۱۰ سال به ترتیب ۱۰/۷ و ۴ در هزار بوده است. از مهمترین علل مرگ‌ومیر کودکان کمتر از ۵ سال به ترتیب شیوع عبارت بودند از: اختلالات مادرزادی ۲۰/۲٪، عفونت ۱۶/۸٪، نارس بودن ۱۶/۴٪، آسفیکسی هنگام تولد ۵/۸٪، زردی ۳/۸٪، اسپیراسیون ۲/۴٪.

واژه‌های کلیدی مرگ‌ومیر - نوزادان - کودکان زیر ۵ سال.

مقدمه

سازمان بهداشت جهانی (WHO) میزان مرگ‌ومیر کودکان زیر ۵ سال را از مهمترین شاخصهای بهداشتی می‌داند لذا اطلاع از میزان مرگ و میر کودکان برای شناخت وضع بهداشت کشورها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

افزایش میزان مرگ و میر کودکان می‌تواند به دلیل عدم توجه به مسایل بهداشتی، عدم رعایت بهداشت محیط، عوامل نامساعد محیطی، تغذیه نامناسب، تهویه نامناسب و شرایط اقتصادی-اجتماعی-فرهنگی نامطلوب به وجود آید.

از چند دهه قبل تاکنون در اکثر کشورهای پیشرفته و در حال توسعه میزان مرگ‌ومیر کودکان زیر ۵ سال به ویژه کمتر از یکسال کاهش قابل توجهی نداشته است. در این میان کشورهای اروپایی و توسعه یافته رشد بهداشتی خیره‌کننده‌ای داشته‌اند برای مثال مرگ‌ومیر این گروه سنی در آسیا ۴۱ در هزار، در افریقا ۴۲ هزار، در امریکای شمالی ۸ در هزار و در امریکای لاتین ۲۵ در هزار است در حالی

که این میزان در اروپا ۶ در هزار می‌باشد(۱).

هدف از این پژوهش تعیین میزان مرگ‌ومیر کودکان زیر ۵ سال به همراه فراوانی

تشکیل می‌دهند.

در بررسی حاضر ۳۰٪ مرگ‌ومیر نوزادی در نوزادان نارس بوده بطوریکه ۳۹٪ از مرگ میرها را به‌خود اختصاص داده است. در کشورهای در حال توسعه، نارس بودن و LBW علت ۱۰٪ مرگ‌ومیرهای نوزادی را تشکیل می‌دهند (۱). در ایران و در کل جهان این دو، علت ۵۲٪ مرگ‌ومیرهای دوره‌نوزادی است. در مقایسه، میزان به‌دست آمده از منطقه مورد بررسی ۳۴٪ می‌باشد. این اختلاف را می‌توان دو نوع توجیه کرد:

- ۱- کاهش انسینانس نارس بودن و LBW در ایران؛
- ۲- مطلوب بودن مراقبت‌های پزشکی و بهداشتی برای نوزادان نارس و کم وزن. در کل می‌توان گفت که تمام میزانهای مرگ‌ومیر به‌دست آمده در بررسی حاضر، از آمارهای دیگر مناطق ایران و آمارهای کشورهای در حال توسعه مطلوب‌تر است.

که نشانه وضعیت مطلوب در منطقه است و علاوه بر آن، کاهش میزان موالید را هم باید در نظر گرفت.

همچنین میزان مرگ‌ومیر نوزادان (NMR) در آسیا در سال ۱۹۹۴، معادل ۴۱ در هزار، در افریقا ۴۲ در هزار، در اروپا ۶ در هزار و در امریکای شمالی ۸ در هزار گزارش شده است (۶).

طبق جدول ۲ میانگین مرگ‌ومیر اطفال زیر یک سال (IMR) در بررسی حاضر، در مدت ۱۰ سال گذشته معادل ۱۷/۴ به‌دست آمده است. این میزان در ۱۹۹۴ در ایران ۴۰ در هزار و حداقل ۴ در هزار برای ژاپن، فنلاند و سوئد و تا حداکثر ۱۹۱ در هزار برای نیجر در میان ۱۵۰ کشور جهان در نوسان بوده است (۶).

۳ علت اختلالات مادرزادی، عفونت و نارس بودن بیش از ۵۰٪ علت مرگ‌ومیر کودکان زیر ۵ سال را تشکیل می‌دهند. در این میان اختلالات مادرزادی با فراوانی ۲۰/۳٪ شایع‌ترین علت مرگ‌ومیر بود. علل دیگر را به‌ترتیب فراوانی، حوادث، وزن تولد کم (LBW) و آسفیکسی موقع تولد تشکیل می‌داد.

طبق جدول ۵ نارس بودن، اختلالات مادرزادی و عفونت حدود ۶۰٪ مرگ‌ومیرهای کودکان زیر یکسال را تشکیل می‌دهد. در این میان نارس بودن با فراوانی ۲۰/۸٪ شایع‌ترین علت مرگ‌ومیر بوده است. در امریکا شایع‌ترین علت مرگ‌ومیر کودکان زیر یکسال نارس بودن و عوارض مربوط به آن و وزن تولد کم (LBW) می‌باشد و از علل دیگر به‌ترتیب شیوع آنومالی‌های مادرزادی، سندرم مرگ ناگهانی، سندرم دیسترس تنفسی، عفونت آنوکسی زایمانی و حوادث

جدول ۱- میزان مرگ‌ومیر نوزادان (NMR) در منطقه بندپی شرقی و غربی و پایین کتاب و کلاگر محله بابل از سال ۱۳۶۷ تا ۱۳۷۶

سال	کل موالید	کل مرگ‌ومیر نوزادی زیر ۲۸ روز	NMR در ۱۰۰۰ تولد زنده
۱۳۶۷	۱۰۹۸	۱۱	۱۰
۱۳۶۸	۱۰۱۷	۸	۷/۸
۱۳۶۹	۹۸۷	۷	۷/۱
۱۳۷۰	۹۴۵	۸	۴/۸
۱۳۷۱	۱۱۴۵	۱۷	۱۴/۸
۱۳۷۲	۱۰۵۸	۱۴	۱۲/۹
۱۳۷۳	۱۰۳۶	۱۳	۱۲/۵
۱۳۷۴	۹۴۰	۱۱	۱۱/۷
۱۳۷۵	۱۰۵۲	۸	۷/۶
۱۳۷۶	۹۷۵	۱۳	۱۳/۳
جمع و میانگین میزان در ۱۰ سال	۱۰۲۸۰	۱۱۰	۱۰/۷

جدول ۲- میزان مرگ‌ومیر اطفال زیر یک سال (IMR) در منطقه بندپی شرقی و غربی و پایین کتاب و کلاگر محله بابل از سال ۱۳۶۷ تا ۱۳۷۶

سال	کل موالید	کل مرگ‌ومیر زیر یک سال	IMR در هر ۱۰۰۰ کودک
۱۳۶۷	۱۰۹۸	۱۷	۱۵/۵
۱۳۶۸	۱۰۱۷	۱۶	۱۵/۷
۱۳۶۹	۹۸۷	۱۴	۱۴/۲
۱۳۷۰	۹۴۵	۱۱۳	۴/۸
۱۳۷۱	۱۱۴۵	۱۷	۱۳/۸
۱۳۷۲	۱۰۵۸	۲۲	۲۰/۲
۱۳۷۳	۱۰۳۶	۱۷	۱۶/۴
۱۳۷۴	۹۴۰	۱۴	۱۴/۸
۱۳۷۵	۱۰۵۲	۱۳	۱۲/۳
۱۳۷۶	۹۷۵	۲۱	۲۱/۵
جمع و میانگین میزان در ۱۰ سال	۱۰۲۸۰	۱۶۸	۱۷/۴

نسبی (%)	مطلق	فراوانی	علل مرگ و میر
۲۰/۶	۴۲		اختلالات مادرزادی
۱۶/۸	۳۵		عفونت*
۱۶/۴	۳۴		نارسی
۱۴/۵	۳۰		سوانح و حوادث**
۱۳/۶	۲۹		سایر علل***
۶/۲	۱۳		کم‌وزنی هنگام تولد
۳/۸	۸		زردی
۲/۴	۵		پنومونی آسپیراسیون
۱۰۰	۲۰۸		جمع

نسبی (%)	مطلق	فراوانی	جنس
۵۲/۷	۱۰۸		مذکر
۴۷/۳	۱۰۰		مؤنث
۱۰۰	۲/۸		جمع

جدول ۳ - توزیع فراوانی مرگ و میر کودکان زیر ۵ سال به تفکیک جنس در منطقه بندپی شرقی و غربی و پایین گناب و کلاگر محله بابل از سال ۱۳۶۷ تا ۱۳۷۶

جدول ۴ - توزیع فراوانی علل مرگ و میر کودکان زیر ۵ سال در منطقه بندپی شرقی و غربی و پایین گناب و کلاگر محله بابل از سال ۱۳۶۷ تا ۱۳۷۶

* شایعترین عفونت تنفسی و بعد از آن عفونت گوارشی، مننژیت و سپتیمی است
 ** شایعترین سوانح و حوادث سوختگی و بعد از آن تصادف با ماشین، سقوط از بلندی و غرق‌شدگی است
 *** سایر علل عبارتند از سندرم مرگ ناگهانی، تشنج ناشی از تبه مسمومیته آسم، ولوولوس روده، بیماریهای پوستی، بدخیمی‌ها، حساسیت و عوارض تزریق

نسبی (%)	مطلق	فراوانی	علل مرگ و میر
۲۹/۱	۳۲		نارسی
۱۴/۵	۱۶		اختلالات مادرزادی*
۱۳/۶	۱۵		عفونت**
۱۱/۸	۱۳		آسفیکسی هنگام تولد
۱۰/۹	۱۲		سایر علل***
۱/۹	۱۰		کم‌وزنی هنگام تولد
۶/۴	۷		زردی
۹/۶	۵		حوادث و آسپیراسیون
۱۰۰	۱۱۰		جمع

نسبی (%)	مطلق	فراوانی	علل مرگ و میر
۲۰/۸	۳۵		نارسی
۲۰/۲	۳۴		اختلالات مادرزادی*
۱۸/۵	۳۱		عفونت**
۱۱/۹	۲۰		سایر علل***
۷/۷	۱۳		کم‌وزنی هنگام تولد
۷/۷	۱۳		آسفیکسی هنگام تولد
۴/۸	۸		آسپیراسیون
۱۰۰	۱۶۸		جمع

جدول ۶ - توزیع فراوانی علل مرگ و میر نوزادان در منطقه بندپی شرقی و غربی و پایین گناب و کلاگر محله بابل از سال ۱۳۶۷ تا ۱۳۷۶

* بیماریهای قلبی و مادرزادی
 ** شایعترین نوع عفونت تنفسی و بعد از آن مننژیت و سپتیمی می‌باشد
 *** بیماریهای پوستی، عوارض تزریق دارو، سندرم مرگ ناگهانی

جدول ۵ - توزیع فراوانی علل مرگ و میر کودکان کمتر از یکسال در منطقه بندپی شرقی و غربی و پایین گناب و کلاگر محله بابل از سال ۱۳۶۷ تا ۱۳۷۶

ABSTRACT

Causes of Mortality in Newborns and Children under 5 Years of Age in Northern Iran

Farrokhsadat Sharifi, MD Babol University of Medical Sciences, Dept of Pediatrics
Key words: Newborn, Infant mortality, Health statistics, Preschool children

1. A survey of the causes of mortality in newborns and children under 5 years of age during 10 years (1988-1997) in Northern Iran (Regions Eastern and Western Bandpey, Gatab and Kolagarmahalleh in Province Babol) revealed following results:

Average incidence of mortality in newborns and children under 5 years of age was 10.5 and 4 per thousand respectively. The most frequently encountered causes of death in children under 5 years of age were: congenital anomalies (20.2 %), infections (16.8 %), prematurity (16.4 %), accidents (14.5 %), intrapartum asphyxia (5.8 %), jaundice (3.8 %), and meconium aspiration (2.4 %).

منابع

۱ - علوی: راهنمایی استفاده از چارت تشخیصی و درمانی بیماریهای نوزادان. صص ۱ تا ۵. مرکز نشر دانشگاهی. تهران ۱۳۷۰

2. Sputsker L, Poland P: infant and second year mortality in rural Malawi. Am J Trop Med Hyg 77-81, 1996

3. smuts T, Gould BR: Maternal risk for very low birth weight infant mortality. Pediatrics 98(2): 36-41, 1996

4. Behrman RE, Kliegman RM, Arvin AM: Nelson Textbook of Pediatrics. 15th ed. Pp Saunders, Philadelphia 1996

۵ عزیز، دکتر فریدون: سیری در وضعیت بهداشت، درمان و آموزش و پژوهش پزشکی. صص ۲۱ تا ۲۵. معاونت پژوهشی وزارت بهداشت، تهران ۱۳۷۱

6. Cunningham G, Macdonald PC, Gant NF et al: William's Obstetrics. Pp 6-25. Saunders, Philadelphia 1990

انتشارات تیمورزاده و نشر طبیب

از سری کتابهای پیش دستیاری
کلاسهای آمادگی امتحان پذیرش دستیاری

بهای پشت جلد ۱۹۵۰ تومان
فروش حضوری با ۳۳٪ تخفیف ۱۱۰۰ تومان
فروش مکانهای با ۲۶٪ تخفیف ۱۲۰۰ تومان

بهای پشت جلد ۱۲۵۰ تومان
فروش حضوری با ۳۳٪ تخفیف ۸۵۰ تومان
فروش مکانهای با ۲۶٪ تخفیف ۹۵۰ تومان

بهای پشت جلد ۱۲۵۰ تومان
فروش حضوری با ۳۳٪ تخفیف ۸۵۰ تومان
فروش مکانهای با ۲۶٪ تخفیف ۹۵۰ تومان

بهای پشت جلد ۱۲۵۰ تومان
فروش حضوری با ۳۳٪ تخفیف ۸۵۰ تومان
فروش مکانهای با ۲۶٪ تخفیف ۹۵۰ تومان